

VIRGINIA BASURTO
ALBOAN FUNDAZIOA

«Mugikorretarako material ustiapenak ez luke gerra finantzatu behar»

Alboan Fundazioa, jesuitek Hego Euskal Herrian sortutako gobernu kanpoko erakundea, uztailetik dago murgilduta bi urte iraungo duen *Gatazkarik Gabeko Teknologia* kanpainan. Besteak beste, ikusarazi nahi dute mugikor, ordenagailu eta bestelako gailuen eta Kongoko Errepublika Demokratikoaren ekialdeko gerraren arteko harremana. Virginia Basurto fundazioko teknikaria da kanpainako arduradun nagusia.

| UNAI BREA |

Argazkiak: Iñigo Azkona

Zergatik nabarmendu nahi duzue gatazken eta teknologiaren arteko lotura?

Gatazketan gero eta eragin handiagoa dute baliabide naturalen ustiapenak eta salerosketak. Batez ere, gatazken finantzazioan. NBERen arabera, azken 40 urteetan sortu diren hamar gatazkatik lauk lotura zuzena dute baliabide naturalen ustiapenarekin. Kongo ekialdeko

meategietan erauzten diren mineralak funtsezko osagaiak dira teknologia berrietan; kanpainaren bidez erakutsi nahi dugu zer eragin daukan gure bizi-estiloak beste leku batzuetan.

Eta zergatik bereziki Kongo?

Hango gatazkaren ezagutza zuzena dugu, lankidetzan ari garelako bertan diharduen

Errefuxiatuen Zerbitzurako Jesuitak taldearekin. Gerrak dirauen hoge urteotan haien proiektuetarako diru laguntza eman dugu, eta eurek helarazitako salaketak hemen zabaldu ditugu. Kongokoa ahaztutako gerra da, baina kontuan izan behar da Bigarren Mundu Gerraz geroztik hildako gehien eragin duen gatazka dela: bost milioi inguru. Hoge urte hauetan intentsitate desberdineko aldiak izan badira ere, indarkeria etengabe eman da.

Zeintzuk dira gatazkaren gakoak?

Zaila da esplikatzea, osagai asko daude: tentsio etnikoak, beste herrialde batzuen interesak, lurren kontrola... Guk beti azpimarratzen dugu gatazka konplexua dela eta mineralak hor egoitea ez dela haren arrazoi nagusia. Hori konponduta ez litzateke beste guztia konponduko. Baina jakin badakigu talde armatuek mineralen salmentatik ateratzen dutela dirua, askotan meatzariei estortsio eginez. Gatazkan parte hartzen ari diren talde guztiek egiten dute hori, Kongoko ejertzitoak barne. Dena den, azken boladan egoerak hobera egin du, besteak beste AEBek 2010ean onartutako lege batengatik.

Zein lege ?

Dodd-Frank Act. Horren arabera, hango burtsan kotizatzen duten eta Kongon edo inguruko herrialderen batean ustiatutako urrea, tantalioa (alegia, koltana), wolframa edota eztainua erabiltzen duten konpainiek bermatu behar dute mineral horiekin ez dela Kongoko gatazka finantzatu.

Gatazka-mineral esaten zaie lau horiei, ezta?

Bai. Baina hori definizio hertsiegia da, hain zuzen Dodd-Frank legetik datorrena. Gatazka-mineraltzat lau horiek baino ez daukate, eta Kongori dagokionez bakarrik. Guri gustatuko litzaiguke definizioa zabaltzea, eta munduko edozein lekutan,

Kongoko Errepublika Demokratikoak 75 milioi biztanle inguru ditu. Meatzaritza sistengua ateratzen dutenen kopurua zortzi eta hamar milioi bitartekoa dela kalkulatu zuen Munduko Bankuak 2008an.

baliabide naturalen ustiapenak edo salerosketak gatazka bat eragiten edo finantzatzen badu, horien erabilera erregulatzea.

Zuen kanpainaren webgunean ikus daitezkeen, Europar Batasuna ere ari da lege bat presatzen. Horretan eragitea duzue helburuetako bat.

Bai. Zuzentaraua eztabaidatzen ari dira, eta guk sinadurak bildu nahi ditugu Europako Batzordeari eskatzeko legea gogorragoa izan dadila orain arte proposatu dutena baino. Alegia, mineral "zikina" ez erabiltzea derrigorrezko betebeharrak izan dadila, AEBetan bezala. Europarako zuzentarau proposamenak, dagoen-dagoean, borondatearen menpe uzten du mineral horiek erabiltzea ala ez. Hori ez zaigu gustatzen; borondatezkoa bada, enpresek badute

Bigarren Mundu Gerraz geroztik hildako gehien eragin duen gatazka da Kongokoa: bost milioi inguru

DURANGOKO AZOKA 49

kulturaren plaza

2014ko abenduaren 5etik 8ra
www.durangokoazoka.com

Facebook icon | Twitter icon | @durangokoazoka

ANTOLATZAILEA
gerediaga

BABESLE NAGUSIAK
Bizkaiko Foru Aldundia
 Diputación Foral de Bizkaia

BABESLE PUBLIKOAK
DURANGO Ustea - Ayuntamiento
 Gipuzkoako Foru Aldundia
 Diputación Foral de Gipuzkoa

Arabako Foru Aldundia
 Diputación Foral de Alava
www.alava.net

euskotren

BABESLE PRIBATUAK
EROSKI
 zurekin
euskaltel
gezuatueuskaltel.com

orain ere egitea, eta ez dute egiten. Berbarako, ELGAk (Ekonomiako Lankidetzeta eta Garapenerako Erakundea) gida bat kaleratu zuen, lau mineral horiekin arduraz jokatzeko, eta enpresek ez dute erabiltzen.

Eta Dodd-Frank legeak ekarri du onurarik?

Bai. Lege horri eta bertako gobernuak hartutako zenbait neurriari esker, gaur egun esan daiteke Kongon erauzten den mineralaren bi heren “garbiak” direla. Baina heren bat asko da oraindik. Eta kontsumitzaileok ez dakigu, ez daukagu modurik jakiteko, gure mugikorretako tantalioa, wolframa eta abar nondik datozen, zer baldintzatan ustiatu diren, nork atera duen etekina... Eta mugikorra dioanean, esan nezake, ordenagailua, tablet-a, kamera digitala... Europako legeak balio behar luke erosleok hori jakin ahal izateko. Kontsumitzaileok enpresei adierazi beharko genieke mugikorrak erabiltzen jarraitu nahi dugula, baina ez dugula nahi horrekin gatazkak finantzatzetik.

Munduko tantalio edo koltan erreserba ezagunen %80 Kongon dago. Ezinbestekoa da mineral hori teknologia berrietan?

Bai. Tantalioak, oso mineral kantitate txikiarekin, elektrizitate asko metatzeko gaitasuna dauka. Hori dela-eta, funtsezkoa da gailu txiki eramangarrietan. Beste metal batek bete lezake funtzio bera, baina askoz leku gehiago okupatuko luke. Alternatibak bilatzeko ikerketak martxan daude, baina dena den, Kongon ditugun lagunekin hitz egin eta gero gure jarrera da hango minerala ustiitzen jarraitu dadila. Bertako jendeak esaten du meatzaritzan jarraitu nahi duela, baina baldintza egokietan: bertatik

Herbehereetako Fairphone enpresak egindako telefonoa darama argazki honetan Virginia Basurtok. “Mugikor ‘garbiak’ egiten dituzte, ez guztiz baina bai hein handi batean”, azaldu digu Alboaneko kideak. Tantalioa eta eztainua Kongokoak dira, baina ez daude talde armatuen kontrolpean, eta muntaia Txinan egiten dute, “langileak baldintza duinetan ari direla bermatuz”. Oraingoz, Euskal Herrian internet bidez baizik ezin dira erosi Fairphonen gailuak.

ateratzen den etekina beraientzat izan dadila. Hau da, gatazka amaitu dadila.

Nor ari da minerala ustiitzen? Zer enpresa?

Ez dira enpresa handiak, gizon eta emakume talde txikiak baizik. Eskuz egiten dute lan, batzuek zero zabalean eta beste batzuek lurpean, inolako kontrolik eta segurtasun neurririk gabe. Orain saiakerak daude umeek behintzat lan egin ez dezaten, eta zerbait lortu da. Horrez gain askok talde armatuen estortsioa jasaten dute.

Multinazionalak ere ez dira urruti ibiliko, ordea...

Horiek Kongoko nahasmendua baliatzen dute lehengaiak merkeago erosteko. “Gatazka hau oso konplexua da eta guk ez dugu hor eskua sartzerik”, esaten dute. Eta guk diogu agian gatazka konpontzeko ahalmenik ez dutela, baina euren esku dagoen guztia egin dezakete mineral salmentaren bidez talde armaturik ez finantzatzeko.

Emakumeen kontrako indarkeria Kongoko gatazkaren osagai nagusietakoa da. Zuen kanpainak horri ere erreparatzen dio.

Zoritxarrez, sexu indarkeria gatazka askotako elementua da, baina Kongoko kasua paradigmatikoa da. Urtero 100.000 bortxaketa daudela kalkulatu da –kopuru horri buruz eztabaida dagoen arren–, eta gainera salatu diren kasuak oso gogorak dira: emakume bakarra hainbat gizonen bortxatzea, infektatutako objektuak erabiltzea... Emakumearen suntsiketa gertatzen ari da, eta haien bitartez komunitate osoarena. Beharrezkoa da emakume horiek beren bizitzan jabe bihurtzea. ■

